

Appendiks til ELL (indblik i undervisnings- og læringsituationen)

Kvalitetsområder/items/indikatorer

Klasseledelse		
1.	Tiden bliver brugt til læring	+ lærer og elever møder til tiden + materialer og udstyr er parat + glidende overgange + "administrativa" ligger uden for undervisningen - tomgang - tidstab på grund af problemer med teknik <i>Bemærkning:</i> Også individuelt arbejde, pararbejde og gruppearbejde er "undervisning"
2.	Læreren har overblik over elevaktiviteter	+ kropsholdning hos læreren signalerer opmærksomhed på alle forhold i klassen + hensigtsmæssig placering i rummet + blik for de væsentlige elevaktiviteter
3.	Elevudsagn er lette at forstå	+ Elevudsagn kan let forstås i hele klasseværelset - spørgsmål ("hvad sagde du?") eller misforståelser kan forklares med for højt støjniveau
4.	Undervisningen er uden forstyrrelser	+ + ingen forstyrrelser opdages - undervisningens flow bliver afbrudt, for eksempel gennem elevers forstyrrende adfærd. <i>Bemærkning:</i> Der tænkes ikke på ikke-kontrollerbare forstyrrelse, for eksempel biler eller larmende maskiner
Læringsfremmende miljø, motivation		
5.	Omgangstonen mellem læreren og eleverne er værdsættende	+ omgangstonen er kendetegnet af høflighed og respekt + tydelige hilsner til goddag og farvel + venlig tiltale + læreren beskæftiger sig med private ting, der er vigtige for eleverne + nonverbale udtryk for sympati og hjertelighed + læreren tager elevernes forslag alvorligt - ytringer på baggrund af mangel på værdsættelse, for eksempel ironi, spot, banden, udtryk for foragt
6.	Omgangstonen mellem eleverne er venlig	+ omgangstonen er kendetegnet af venlighed - bande, skælde ud, stridigheder, fornærmelser
7.	Læringsituationen er afslappet	+ der er plads til en spøg + eleverne hygger sig, smiler, ler + læreren reagerer med humor på kritiske henvendelser eller forstyrrelser + læreren anvender originale, morsomme eksempler + læreren tager ikke sig selv 100 % alvorligt - i undervisningen er der "ikke noget at grine ad", der er en anspændt og trykket atmosfære. <i>Bemærkning:</i> Med "afslappet" menes ikke "laissez faire"

8.	Læreren omgås elevfejl på en <i>forstående</i> måde	+ eleverne er "modige": De tør, de tager chancen, selv om deres svar skulle være forkert + læreren tematiserer værdien og nytten af fejl - læreren reagerer på fejl med negativ feedback (verbalt eller nonverbalt) - eleverne føler sig tydeligvis ramt, de skammer sig
9.	Læreren omgås elevfejl sådan, at de udgør en <i>læringsmulighed</i>	+ eleverne får ikke kun at vide, <i>at</i> noget er forkert, men også <i>hvorfor</i> + læreren giver anvisninger, der fremmer forståelsen + eleverne retter selv deres fejl + tilstrækkelig tid efter spørgsmål, der kræver eftertanke (tommefingerregel: > 3 sekunder) = ventetid 1 - ubesvarede spørgsmål bliver straks stillet til andre elever, eller læreren svarer selv - elevfejl bliver ignoreret, fejlagtige udsagn bliver fejlet til side
10.	<i>Ventetider</i> (efter spørgsmål) er tilstrækkelig	+ eleverne får tid nok til at tænke over svar, ventetid 1 (> 3 sekunder) - læreren giver straks spørgsmålet videre til en anden elev - læreren besvar selv spørgsmålet
11.	<i>Ventetider</i> (efter svar, der kan forbedres) er tilstrækkelig	+ eleverne kan tale ud, bliver ikke afbrudt + læreren giver eleverne lejlighed til forbedring ved ufuldstændige, ukorrekte, utilstrækkelige svar, ventetid 2 (mindst 3 sekunder)
12.	Der knyttes an til erfaringer fra livsverdenen	+ eksempler og opgaver knytter an til elevernes erfaringshorisont, interesser, aktiviteter uden for skolen, livshorisont + det bliver tematiseret, at undervisningsstoffet også er nyttigt, vigtigt, funktionelt eller anvendeligt i hverdagen og hvordan
13.	Der henvises til stoffets betydning for fremtiden	+ vigtighed for andre fag tematiseres + vigtighed senere i samme fag tematiseres + vigtighed for arbejde og karriere tematiseres
14.	Læreren giver differentierede tilbagemeldinger	+ tilbagemeldinger er differentierede og informative (mere end bare "ja, det er rigtigt") + tilbagemeldinger er veldoserede, ros kun ved særligt gode svar (minimalprincip) - der bliver overhovedet ikke givet feedback - overdreven eller floskelagtig feedback (for eksempel ritualiseret "o.k.")
Fremme læring gennem strukturering, aktivering og konsolidering		
15.	Læringens hovedpunkter bliver udtrykkeligt tematiseret	+ undervisningens mål bliver omtalt (ikke nødvendigvis ved timens begyndelse) + rekonstrueringer, rekapitulation af timens mål undervejs + eleverne formulerer, hvad de skal lære + forventningerne til eleverne er transparente
16.	Stoffet bliver struktureret	+ overblik, preview + strukturingshjælp, huskesætninger + review, sammenfatning

17.	Læreren udtrykker sig sprogligt prægnant	<ul style="list-style-type: none"> + klare, entydige udsagn, der ikke kan misforstås + passende udtale, retorik og diktion - afbrydelse af undervisningens flow gennem irrelevante kommentarer - dysfunktionelle sidespring, fortabe sig - meget stærk dialekt - dårlige sprogvaner, floskler, sproglige forsinkelser ("øh ...") - Usikkerheds- og vaghedsudtryk (som "hvad er det nu, det hedder?", "hvad skal jeg sige?", "ligesom", "og så videre") - ukorrekt eller usikker grammatik og brug af ord
18.	Eleverne udtrykker sig sprogligt prægnant	<ul style="list-style-type: none"> + passende udtale og diktion - ukorrekt eller usikker grammatik, mangelfuldt ordvalg <p><i>Bemærkning:</i> Det handler ikke om <i>dialekt eller accent</i>, men om forkert brug af ord og grammatik (for eksempel "jeg bedte ham om det")</p>
19.	Sammenhæng med det tidligere lærte bliver omtalt	<ul style="list-style-type: none"> + eksplicit omtale af noget tidligere lært, knytte an til førviden + henvisning til tidligere undervisningsstof, til tidligere lektier
20.	Der finder øvelsesfaser sted	<ul style="list-style-type: none"> + tid til at øve, gentage, sikre, konsolidere + fordybelse i det lærte i små grupper + gentagelse af grundviden + samtale om lektier
21.	Det lærte bliver overført til andre problemstillinger	<ul style="list-style-type: none"> + anvendelse på andre områder (horisontal transfer) + anvendelse på nye, mere komplekse problemstillinger (vertikal transfer) - repetitiv, mekanisk læring
Aktivering		
22.	Elevernes adfærd viser, at der kan være tale om flere løsningsmuligheder	<ul style="list-style-type: none"> + åbne opgaver, der tillader flere løsningsveje + opgaver, der vækker eftertanke - opgaver er monotone, repetitive, fordrer mekaniske rutiner
23.	Eleverne er opmærksomme, aktive og engagerede	<ul style="list-style-type: none"> + eleverne arbejder, rækker hånden i vejret, er aktive - eleverne er synligt uden lyst, passive, gaber, har gang i andre ting
24.	Eleverne kontrollerer eller bearbejder deres arbejdsresultater	<ul style="list-style-type: none"> + eleverne kontrollerer og retter arbejdsresultaterne
25.	Eleverne tager stilling til egen læring	<ul style="list-style-type: none"> + eleverne vurderer sig selv og deres præstationer

26.	Eleverne praktiserer former for selvreguleret læring	<ul style="list-style-type: none"> + eleverne praktiserer alternativer til den traditionelle undervisningssamtale (for eksempel <i>fish bowl</i>, debatformer, bordet rundt) + lærerens rolle er primært at få tingene til at glide + kooperative samarbejdsformer i grupper + eleverne forklarer hinanden om undervisningens indhold (lære gennem at undervise) + eleverne planlægger selvstændigt og ansvarligt læreprocesser og undervisningsenheder (samle informationer, evaluere) + eleverne præsenterer deres resultater
27.	Undervisning åbner for frirum	<ul style="list-style-type: none"> + læreren stiller åbne spørgsmål + læreren opmuntrer til at stille spørgsmål og selv tage stilling + opgaver åbner for egne beslutninger, individuelle løsninger og udformninger ("opgavekultur") - kun <i>et</i> rigtigt svar eller <i>en</i> løsning - "påskeharepædagogik": Læreren gemmer viden, og eleverne skal lede efter den - læreren svarer selv på spørgsmål stillet til eleverne
28.	Eleverne er aktivt med til at udforme undervisningen	<ul style="list-style-type: none"> + eleverne tilskynder hinanden, forholder sig til hinanden, stiller hinanden spørgsmål + eleverne interagerer med hinanden + eleverne overtager lærerrollen, for eksempel som tutor eller "lære ved at undervise"
29.	Eleverne viser metodiske kompetencer i undervisningssituationer	<ul style="list-style-type: none"> + eleverne præsenterer egne løsninger og arbejdsresultater + eleverne udformer arbejdsforløb, bearbejder tekster, undersøger, benytter opslagsværker, samler selvstændigt og målrettet informationer + eleverne er ordstyrer, leder en diskussion, forklarer andre elever noget, vælger materialer
30.	Læreren gør sig umage for at få alle med	<ul style="list-style-type: none"> + læreren sørger om muligt for, at alle elever "bliver taget op" + læreren nævner først navnet på den, der skal svare, <i>efter</i> spørgsmålet - kun få elever deltager aktivt
Differentiering		
31.	Læringsarrangementerne (medier, materialer, organisationsformer) muliggør individuel læring	<ul style="list-style-type: none"> + der uddeles forskellige arbejdsark og læringsmaterialer + differentiering efter grupper eller enkeltpersoner (individualisering) + der tages stilling til forskellige læringsstrategier og læringsstile + værksteder, projektarbejde, eksperimenter + tilbud om forskellige sansekanaler: visuel, taktil, motorisk, kinæstetisk - alle modtager det samme <p><i>Bemærkning:</i> Det spiller ingen rolle, hvad differentieringsgrundlaget er (for eksempel efter færdighedsniveau, køn, sproglig baggrund). Udelukkende at tillade arbejde i forskelligt tempo, uden at der <i>samtidig</i> foreligger forskellige opgaver, tæller ikke i denne sammenhæng</p>

32.	Eleverne vælger mellem forskellige <i>opgaver</i> , <i>medier</i> eller læringsveje (alt efter interesse, læringspræference eller forviden)	+ eleverne kan vælge forskellige opgaver, medier, lektier osv. efter læringspræferencer, interesse eller forviden - alle får det samme
33.	Læreren gør sig umage for at sikre, at alle elever kan følge med i undervisningens indhold	+ målrettede tjek hos forskellige elever eller grupper
34.	Der praktiseres et hjælpersystem (tutorlæring, principper for hjælp, "lære ved at undervise")	+ eleverne overtager lærerrollen + der er "eksperter" inden for forskellige områder, for eksempel "læseekspert" og "regneekspert"
35.	Eleverne kan i faser arbejde i individuelt <i>tempo</i>	+ kvalitativ differentiering (for eksempel forskel i omfang og afsat tid)
Opmærksomhed på overfaglige kompetencer Læreren tematiserer udtrykkeligt betydning af overfaglige/tværfaglige kompetencer.		
36.	<i>Social-kommunikativ kompetence</i> (<i>stikord</i> : vilje til at hjælpe, evne til at samarbejde, høflighed, respekt, medlidenhed)	
37.	<i>Sproglig kompetence</i> (<i>stikord</i> : præcist udtryk, tale- og udtryksmåder passer til situationen)	
38.	<i>Læringskompetence</i> (<i>stikord</i> : selvstændighed, læringsstrategier og -metoder)	
39.	<i>Selvkompetence</i> (<i>stikord</i> : selvkontrol, selvtillid)	
40.	<i>Interkulturel kompetence</i> (på skoler med ≥ 25 % elever med migrationsbaggrund) (for eksempel opfattelse og værdsættelse af ikke-dansk sprog og kultur). Aktiviteter, der tjener til gensidig forståelse, for eksempel hilse på elever på deres modersmål, eksempler, opgaver, navne, medier og materialer på forskellige sprog og med forskellig kulturel baggrund	